

Էջ հրատարակութիւն աւան Կիսակէ օրեր :
Տարեկօնն է Կանխիկ Ա. առիթունի բաժան
մար մէջ ամանեան ուղի. իսկ Ս. ասորձանի բա
ձանար կէս ամանեան ուղի. Իւրա. դապածներ
վրայ է :
Եւրոպական քաղաքաց համար 30 ֆրանկ :
Հատը 40 ֆրանկ :

Կամակ կամ դրուժին ուղարկ: ուզոյն առ Երազդիր-Տօրին Ս. Կախա Բահեան Երնճանճար եզգաւու, Սաղոր խան Ս. Է. Ք. Նիկոլոսեանի Տպարանը կամ Պանէճ դպրու Ջրախմտ Պօզոս եւ Յանդու ազգայն խանութիւր:

Անճառ ծրար եւ շահակ կը մերժուին: Չկապիր ետ չի տրուիր: Դրանուցեան տողը իջի անշամի համար: 3 զրդ. Է: Ս. եւ ի անդամ: Դեբու, համար սակարկութիւն կըլլայ:

俗子 3

ԿԻԻՐԱԿԷ

4887 U03b0 34

ԲՈՎՍՆԴԱՅՈՒԹԻՒՆ

Երկու խօսք — Աղք. Տեսութիւն .
— Սկզբունքի խնդիր . — Տարեգարծի տա-
լիս . — Սկզբունքի խն . — Նորազէտ .
(Ի՞նչ պատուից Գրիգոր .) — Մկրտու-
թիւն . — Զօմախ գիւղ . — Աղք. Ժողով-
— Զուարճայիք . — Նոր հրապարակու-
թիւն . — Եանուցմունք . — Կարեւոր
ագգ . — Ղէտ (Ժողովրդու Ընտանիք
գրքի ձեւով .)

կարկեր պէտքերու և լրոյ մէկ ամ-
սփոսին ալ պիտի սկսինք հրատա-
րակիլ յաւաքիկայ թուէն սկսեալ .
նայնպէս , Զուարճալիոց բամբին
ալ ընդարձակութիւն պիտի տանք ,
և հրատարակենք խնամով և բարո-
յական նայտաւակաւ պատրաստուած
յօդաւածներ :

Կեր տղինը բարեկամ՝ Ոհժ. Յ.
Պարոնեան էֆէնեի յուաջիկայ շա-
բաթէն կսկսի իւր աշխատակցութիւն,
զոյ մեզ խոտաղած էր:

Թէ Կեդրոնական Վարժարանի Հաս-
տատութեան, Եամաթիոյ Ս. Դեորդ
Էկեղեցեոյ շէնուիմեան և Ազգ. Հի-
ւանդանոցի վերաշինութեան նախա-
ձեռնադրութիւնը Տ. Բարսեղիւն Պատ-
րարքի վերադարձ չէին և չէին
կրնար վերադառնալ, որովհետեւ հան-
դուցեալ Կերսէո Պատրիարքին կը
վերադարձին :

Անք զբաժ էինք, միայն ինչ
կեդրոնական վարժարանի բողոք է
Ոսմանիոյ Ա. Գենուրէ եկեղեցւոյ վե-
րաշինութեան առաջին տեղի ունե-
ցան Տ. Յարութիւն Պատրիարքի
տոյլ:

Ի հարկէ ուրիշ քան է Նախնե-
րն և ուրիշ են քաղաք և ասարքան
Անժխատի է թէ Ներսէս Պատ-
րիարք իւր հոգեշունչ խօսքերովն
յորդորեց Աղղային-Բարերար Յա-
կոբեան Աշնուաշուք Միքայէլ Է-
ֆէնտին զյուս կանգնիլ Ուսմ Գե-
որգ Եկեղեցւոյ շինութեան մեծ
գործին և այնպէս ու ըրաւ Յակոբ-
եան Էֆէնտի :

Անժխտելի է թէ Ներսէս Պատ-
րիարք իւր հոգեւունչ խօսքերով
յորդորեց Հայ-Մեծատուններն ի Նը-
սիաստ կեդրոնական վարժարանի
հաստատութեան մասնակցիչ հանգա-
նակութեան մը՝ զոր սիրայօժար ըն-
դունիցին :

Անտիտուեյի է նոյնպէս թէ ներսէս
Պատրիարք իւր հոգ ելունէ իօռքե-
րալն յորդորեց Հիւանդանոցի Պատ-
Հօգարարձութիւնն ձեռնարկել յիշ-
եալ հաստատութեան վերաշինու-
թեանը :

Աստուծոյ իրաւութիւններ են, որոս
մենք ուրաջամ եւ նախաձեռնութիւ-
նը Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիար-
քին վերագրօմ ինչէնք. միայն ըսած
էինք եւ կրնանք ըսել թէ Ն. Սրբապ.
նախկին իւր նախորդին՝ հոգեւոյս
Տ. Ներսէս Պատրիարքի սկսած դժ-
ծերն աւարտելու հոգածութիւն
ցոյց սուսաւ խնայեցութեամբ փազա-
քակուն խոստիւր եւ ըստնէր զսոյս-
նոց :

ፎቶግራፍ ፳፬፻፳፭

Կատանանք հետզհետե նամակ-
ներ, որովք համակրական շնորհա-
ւորութիւն և խնդակցութիւն կը
յայտնեն մեզ՝ նիստմամբ կիրակնօր-
եայ Հայրենիքի հրատարակութեան
փոխդպրճաբար յայտնելով և
մենք մեր խորին շնորհակալքը տը-
տապաշտած համակրութեանց առ-
թիւ՝ կը ջրալենք որ — հակառակ
խրեանց բազմանոց — պիտի չկոր-
նանք հրաապարակել, օրովհետե մեր
սկզբունքին և օգոյթութեան դէմ է
վերաբերմամբ մեր զործոց դավառ
դարձնակող գրեր ի հրապարակ
հանել:

Իսկ արտայայտում համակրու
թիւններ կը նկատուէք իբր քաջայե-
րութիւն և մղում աւելի ճշմ., աւե-
լի հրահանդիշ և աւելի ոգ տալար
պարունակութեամբք ճօհացնելու
կիրակնօրեայ Հայրենիքն, մնայոյ,
միշտ հաւտարարիմ մեր սկզբունքին
եւ ուղղութեան՝ առանց երբեք
կուտակիլութեան մի քարելու :

Կերականօրհայ Հայրենիքն է և
պիտի մնայ Ազգային-Կուսակցաւ
Թեան Թեքիմ :

Պաշտինք յարել թէ՛ ըստ փոս.
փառանոց բաղմաց՝ քաղաքական

ዘ. ረዕዩ ለገሥት ስኬቱ ለገሥት ስኬቱ

Կարծողները գտնուելը են — ան-
չուչա թիւերիմացութեամբ — որպէս
թէ մենք ըստեփիշտապէ ներքէս
Պատրիարքի մի քանի գործոց նո-
յնածեւանութիւնը վերադրած ըլլանք
Վեհապետեան Ամեն. Տ. Յարութիւն
Ա. Պաշտօնաբան .

Նշխարիսի ենթադրութիւն մը
դէմ մեղի համար բաւարարին անպատ-
շահ է, որովհետեւ մենք, որպէս կը
յիշուի, հանդուցեալ Ներսէս Պատ-
րիարքի պատահար գտածոց դնողա-
ւորն և քերական պաշտպանողն է-
նք հրապարակի վրայ. հետեաւորը
այժմ կարելի է նրբէք որ պատմու-
թիւնը լեզուածիւրնք դէպքերն յե-
ղադրջնով և իրողութիւններն այլոյ-
րելով:

Այսպիսով յանդգնութիւն մ'ու-
րացում է մեր պաւանութեան՝ ու-
րում երբեք չենք զիջումիր, զի կամ-
պին նստմանը եւ փորձ փորձել է
նկատուի յիշատակն՝ որում նոյնպէս
չենք զիջանիր երբեք, և որ պատիւ
չբերէր Յ. Յարութիւն Պատրիարքի՝
որ ունեցած է իր ուրոյն գործերը

Եթէ Կիրակնօրեայ Հայրենիքի
տառի խնդրն մէջ մեր Ազգային
Տեսութեան լաւ ուշադրութիւն ըն-
ծայուի, քաջայայտ պիտի տեսնուի

Սոյն բացատրութեամբ կարծեմք այլ եւս կը բարձուն ամեն թիւ, բիւսցողութիւնը և կապած, որ ինչպէս դիտել տուինք, դէմ մեզի համար բոլորովին անտեղի և անհիմն պէտք է ըլլան՝ յիշելով մեր անխաղախ, անկեղծ և հաւատարիմ ծառայութիւնները՝ զորս մատուցինք հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարքի օգտակար դործոյը մասին:

Նոյնը պարտ է ընել նաեւ Տ. Յարութիւն Պատրիարքի գործոցը համար՝ զորս ունեցած է և կրնայ տակաւին ունենալ, եթէ մանաւանդ դիւրակեաց ազգայինք յօժարին մատուցանել իւրեանց նիւթական և բարոյական աջակցութիւն և եթէ Ժողովուրդն չթերանայ այն պարտականութեանց մէջ՝ զորս գծած է Ազգային Սահմանադրութիւնը:

— 0 —

Անցնինք Ազգային գործոց:

Քաղ. Ժողովն կը պատրաստէ կամ պատրաստած է իւր Համարատուութիւն, որ ի հարկէ տպագրուեալ պիտի ներկայանայ առ Ազգ. Ժողով, և մենք յայնժամ առիթ պիտի ունենանք տեսնել թէ արդի վարչութիւնն ինչ գործեր ունեցած է արժանի գնահատման կամ ոչ-գնահատման: — Աւրեմն կսպասենք:

Այժմ գլխաւոր խնդիրը սա է թէ Ազգ. Ժողովն արդեւք պարտի՞ անմիջապէս՝ ըստ Սահմանադրութեան՝ ձեռնարկել նոր ֆալարական Ժողովոյ մ'ընտրութեան, թէ նախապէս ձեռք առնուի վերաքննութեան գործը, որ կարի ստիպողական է:

Ըստ մեզ՝ աւելի բանաւոր է որ Ազգ. Ժողովն անմիջապէս իւր վերակազմութեան ձեռնարկելով հանդերձ՝ առաջնութիւն տայ վերաքննութեան, և ապա ձեռնարկէ նոր ֆաղ. Ժողովոյ մ'ընտրութեան:

Ոմանք առարկեն թերեւ թէ վերաքննութեան գործն բազում ժամանակ կ'սպառէ:

Ընդհակառակն՝ փութապէս կրնայ աւարտիլ, եթէ անհրաժեշտ եղող կէտերը միայն վերաքննութեան այժմ, որպէս են՝ երեսփոխանութեան թուոյ՝ ընտրութեան և ընտրելիութեան, վարչութեան անդամոց ոչ-վերաքննելիութեան և Գաւառական վարչութեանց վերաբերեալ տրամադրութիւնք:

Այս կէտերու վերաբերմամբ մեր ինչ ինչ առաջարկութիւններ կը ներկայենք յաջորդ. թուով մեր Ազգային-Տեսութեան մէջ:

Բայց մեր այն առաջարկութիւնն որ կը վերաբերի անմիջապէս ձեռնարկելու նոր ֆաղ. Ժողովոյ ընտրութեան՝ մեր բացատրած պատճառներով՝ Ազգ. Ժողովոյ մէջ օրինական խնդիր յարուցանելու ընտրութիւն

չունի, որովհետեւ պարզ յետաճգում մ'է միայն, որ ներկի է, ըստ որում ֆաղ. Ժողովն յետ մատուցանելու իւր հրաժարական և համարատուութիւն՝ խնդրէ չքաղել իւր պաշտօնէ, այլ կը վարէ զայն ցընտրութիւն իւր յաջորդին:

Այս եղանակու կրնայ բարձուիլ նաեւ նոր, և ֆաղ. Ժողովներն միասին չ'ընտրելու տնտեսականութիւնը, զորմէ խօսած ենք նախորդ. թուով:

— 0 —

Այս միջոցիս հասարակաց խօսակցութեան և քննադատութեան նիւթ մատակարարող խնդիրն է ֆարակեօցեան համալսարան կտակին վերաբերեալ բանակցութիւնը:

Եթէ, ինչպէս կ'ըսուի, սոյնդ է թէ ֆարակեօցեան կտակը դոյութիւն չունի, և եթէ կեցածն պարզ խոստում մ'է միայն, յորում չկան բացորոշ տրամադրութիւնք, և զոր գործադրել կը հրաժարին խոստացողք այժմ, և եթէ՝ հակառակ նախադոյն երեւն ելած կտակի խօսքերուն՝ հիմա միայն Մեծ. Տիգրան էֆէնտի ֆարակեօցեան յօժարութիւն կը յայտնէ Բերայի մէջ 3000 օրկիով դպրոց մը կառուցանելու, կարծենք բանաւոր է որ Ազգ. վարչութիւնն ֆարակեօցեան կտակի վերաբերեալ բոլոր թուղթերն մատուցանէ առ Ազգ. Ժողովն, որ ժամանակաւ հանդիսաւոր շնորհակալութեան քուէ տուած է, անշուշտ պէտք կ'ըլլայ որ Ազգ. Ժողովը իր վին տեղեկանայ բոլոր պարագաներուն և **հարձուածոյ** զորս գիտնալըն իւր Ազգ. Ժողովոյ իրաւունքն է:

Այս **միջոց** կը բուժին այլ և այլ կարծիքներ, որ բարձուն թիւրիմացութիւնք և տեղի չեն մնար բողոքոյ, **թու** քննադատութեանց և գայթակղական հրատարակութեանց՝ որ ի հակառակ պարագայի՝ կրնան ծագիլ:

Մենք չուզելով Ազգ. վարչութեան առաջ դիմաւորութիւն յորուցանել՝ կ'զգուշանանք այս խնդրոյ նկատմամբ որ և է դիմադրութիւն ընելէ, բայց եւր թուղթերն երեւն երնեն, կրնանք յայնժամ մենք ալ մեր կարծիքն յայտնել, որ կրնայ իւր օգուտն ունենալ:

ՍԱՀՔՈՒՆՔԻ ԽՆԴԻՐ

Սահմանադրական վարչութիւն մը երբ յաճախ միջամտութիւն ի գործ դնէ լրագրական գործոց, այն է, ազատ քննադատութեան և կարծեաց ազատ արտայայտութեան պատճառաւ, անշուշտ մեղսանալով կ'ըլլայ սահմանադրական դեղեցիկ սկզբունքի մը դէմ, որովհետեւ մամուլը ա-

զատութիւնը սահմանադրական գործութեան մէջ եթէ փայլի իւր բացակայութեամբ, յայնժամ չսպասուիր Սահմանադրութենէ այն օգուտ, զոր կ'ակնկալէ ազգ. մը, կամ սոսկ ըսենք, սահմանադրական գործութեան մէջ մամուլը ազատութեան սեղմումը կը նմանի այնմ՝ որ հիւանդանալու ազատութիւն վայելէ, բայց ապաքինելու իրաւունք չունենայ:

Արդ, Ազգ. քանի որ Սահմանադրութիւն ունի, Հայ-մամուլն ալ պէտք է որ — օրինաց չընեն մէջ — վայելէ քննադատելու ազատութիւնն անշուշտ սակայն առանց մեղանշելու պատշաճից օրինաց դէմ, առանց հասարակաց բարոյականին դաշնելու և առանց գայթակղութիւն սփռելու:

Աւելորդ է ըսել թէ այս վերջին պայմանաց մէջ լրագրական ազատութիւնն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ դրելու, խօսելու, կարծիք յայտնելու և քննադատելու ազատութեան տգեղ կողմը, որ մնաս միայն կ'արտադրէ, չարիք կը ծնի և քանդելու կը ծառայէ:

Իրաց այսպիսի վիճակի մէջ անշուշտ վարչութեան պարտքն է պարտ ու պատշաճ ազդարարութիւն ընել և յուզողութիւն հրաւիրել:

Բայց սոյդ պարտականութիւն երբեք իրաւունք չտար լրագրաց քննադատելու իրաւունքը զատալ և ճնշում ու միջամտութիւն ի գործ դնել, որ արձակաբանական վարչութեան գործ է:

Մենք չենք ուզեր կարծեր թէ ներկայ Ազգ. վարչութիւնը Մասիսի քննադատութեանց պատճառաւ միջամտութիւն ի գործ դրած ըլլայ:

Միջամտութեան պատճառն է, կ'ըսուի, խեղաթիւրումը, զոր կը շարունակէր Մասիս իւր կարգ մը հեղեղական յօդուածոց մէջ:

Այս պատճառ կրնայ հաւանական համարուիլ, որովհետեւ Արեւելք քննադատելու ազատութիւնը կը վայելէ իրովին:

Լրագիրք անշուշտ լաւ կ'ընեն եթէ իւրեանց քննադատութիւններ հիմնեն լուրջ տեսութեանց և իրողութեանց վրայ, որով խնդիրը կը լուսաբանուին, հասարակաց կարծիքը կ'առաջնորդուի և Ազգ. վարչութիւնն կ'օգտուի:

Փոխադարձաբար Ազգ. վարչութիւնն ալ իւր ծաղման հաւատարիմ վարուած կ'ըլլայ, եթէ ընաւ միջամտութիւն ի գործ դնէ, այլ բաւականանայ իւր Գիւանին միջոցաւ իրողութիւնը հրատարակութեան տալով և կամ պաշտօնական յայտարարութեամբ հշմարտութիւնն երեւան հանելով, որովհետեւ վարչութիւնն եթէ տյսօր իրաւամբ միջամտութիւն ի գործ դնէ, ուրիշ վարչութիւն մ'ալ վերձուի գուցէ առանց

լուրջ պատճառի միջամտութիւն ի գործ դնել, որ անհաւանական չթուարի :

Կեդրակացնենք . — մեր խօսքն սկզբունքի վրայ է և ոչ ընդդէմ Մասիսի կամ ի նպաստ վարչութեան, և այս պարզապէս յայտնի կերևի մեր այս յօդուածի մէջ, որովհետև մենք ոչ վարչութեան միջամտութիւնը կը պաշտպանենք և ոչ Մասիսի այն բնիկացիք, որ կարգ մ'անձանց հաւանութեանն արժանացած չթուիր յաճախ խեղաթիւրումներ և ճշմարտութեան հակառակ ինքնաստեղծ երեւոյթներ ի հանդէս բերելուն պատճառաւ :

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

Ազգային Սահմանադրութեան 27րդ Տարեդարձի հանդէսն կատարուեցաւ անցեալ կիւրակէ օր ընդ նախագահութեամբ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր :

Մանրամանութիւնն օրաթերթը հրատարակած են, ուստի կրկնութիւնն մենք աւելորդ համարելով միայն գոհունակութիւն կը պարտինք յայտնել Պատ. Կարգադիր Մասնախմբին իւր աղնիկ ջանից և հոգածութեան համար, որով ազգային սոյն հանդէս տօնեցաւ խիստ արժանաւոր շքով, փառաւորութեամբ և բարեկարգութեամբ, որ բնաւ չը խանգարեցաւ և ամենափոքր անկարգութիւն չպատահեցաւ, մինչդեռ 20,000է աւելի երկսեռ բազմութիւն ներկայ էր :

Այս պարագայ մեծ պատիւ կը բերէ Հայ անուան :

Բարեմաղթութիւնք՝ որ եղան վասն վեհ. Սոյթանի թանկագին կենաց՝ Ազգային յառաջագիւտութեան Ս. Պատրիարք Հօր՝ Խորմեան Սրբազանի՝ Ազգային անմահ Բարերարաց յիշատակին՝ Ազգ. Հիւանդանոցի մեղուաջան Հոգաբարձութեան և Պատ. Կարգադիր Մասնախմբի՝ բուն և եռանդաւոր ծափահարութեամբ ընդունուեցան :

Մաղթենք որ Սահմանադրութեան ակնկալեալ իրական օգուտներն Ազգը վայելէ արդիւնաւոր կերպիւ դարուց ի դարս :

ՈՒՂԵԻՈՐՈՒԹԻՒՆ

Բ.

Արմաշու վանքն իբր ուխտատեղի եւ Կ. Պօլսոյ մերձաւորագոյն վայր՝ ունի մեծ կարեւորութիւն՝ մանաւանդ յանցելումն իւր մէկ վարժարանովը :

Այժմ կրնայ վերստին մեծ արդիւնք խոստանալ, եթէ Կեդրոնն խնամք եւ հոգածութիւն նուիրէ՝ ոյժ տալով անդ ժառանգաւորաց բարեկարգ վարժարանի մը հաստատման՝ պատրաստելու համար ուսեալ եւ արժանաւոր ամուրի եկեղեցականներ :

Եւ եթէ հաստատուի անդ մի երկրագործական վարժարան եւս՝ որ անկարելի է, որովհետեւ վանքն ունի բաւական ընդարձակ հողեր եւ ագարակ, յայնժամ յիշեալ վանքի նշանակութիւնը կը բարձրանայ եւ կըլլայ իրապէս օգտակար հաստատութիւն մը Ազգին եւ Նիկոսիոյ ընդարձակ վիճակին համար :

Սակայն սոյն գաղափարաց իրագործման եւ երաշխաւորեալ յարատեւութեան համար բանիւրուն, փտահելի եւ ազդեցիկ անձերէ ուրոյն Խնամակալութիւն մը պէտք է կազմել :

Գեր. Վանահայրն եւ Պատ. Միաբանութիւնն ստուգիւ ջերմապէս փոփոցող են, բայց առանց օժանդակութեան՝ առանձինն չեն կրնար նոյնպիսի հաստատութեանց ձեռնարկել :

Ոոյն գաղափարաց իրագործման համար չենք կարծեր թէ արգելք կենայ, մանաւանդ թէ յիշեալ Վանքի պարտուց խնդիրն ալ կարգադրուած է շնորհիւ առատաձեռնութեան Ազգային Բարերար Ազնուաշուք Յակոբեան Միջոյէլ էֆէնտիի :

Աւելորդ է բացատրել թէ Վանքերն արդէն բարեպաշտական եւ կրթական նպատակաց համար հաստատեալ վայրեր են, զորս պարտ է իւրեանց բուն վիճակին վերածել ընդ խնամեալ հսկողութեամբ :

Եւ եթէ Կեդրոնն իւր ամենէ մերձաւոր վանքն չուզէ կամ չկրնայ օգտակար դիրքի վերածել, դժուար չէ ենթագրել թէ խիստ հեռաւոր վանքեր՝ որ նոյնպէս ունին կալուածներ, հողեր եւ որոց համար իբր բարեպաշտական հաստատութիւն՝ ժողովուրդն իւր նուէրներ չզլանար՝ սրբիսի ողբալի գրութեան մէջ կը շարունակեն մեալ անշուշտ ի մեծ վնաս ընդհանուր Ազգին :

Այս կէտի վրայ մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր եւ Ազգային ձեռնհաս մարմնաց :

Մեր այս գիտողութիւններ եւ առաջարկ ընելէ յետոյ՝ կը հրատարակենք Արմաշու Գեր. Վանահօր նամակն՝ զոր խոստացած էինք նախորդ թուով :

Ահաւասիկ՝

... Մինաս ... Գալիամաճեան
ի Նիկոմիդիա

... Սիրելի,

Մեր միաբանակից եղբայր Գեր. Տ. Ստեփաննոս նորապսակ Սրբազան Եպիսկոպոսը գալով այսօր, և առաջի Սուրբ Աստուածածնի եւս՝ յորոյ անուն եւ ի փառս նուիրեալ է Ս. Վանքս՝ կաթողի-

կէ Տաճարին մէջ կատարած ուխտն ու երդումն վերակրկնելով՝ շատ սիրալիբ զրկախառնութեամբ միացաւ մեզ եւ Միաբանութեան հետ : Այս առթիւ Նորին Գերապատիւ Սրբազնութիւնը յիշեց Ձեր Յարգութեան եւ Ձեզ նման շատ մը բարեսէր հաւատացելոց իրեն ընկերանալու փափազն յայցելութիւն Ս. Վանացս, եւ շատ գոհ եղանք : Բարի սիրտերը սովորած են միշտ խայտալ ի ձայն սիրոյ եւ միութեան : Ձեր բարեսրտութիւնը Վանքին եւ վիճակին միութիւնը՝ յանձին երկուց միաբան Եպիսկոպոսաց՝ տեսնելով իւր խնդակցութիւնը փութացել էր ներկայել :

Շատ շնորհակալ եմ Ձեր բարի զգացմանցն համար՝ զոր յամէն պատշաճութեան կը փութայք յայտնել, որուն արագաբեւ սովորած էք, ինչպէս կը գրէիք, եւ կը սիրէք տածել միշտ նկատմամբ Ս. Վանուցս եւ յարգելի միաբանութեանս :

Մնամ Ձեր մեծարոյ յարգութեան

Աղօթարար

ԻՌԻՆ ԵՊԻՍԿ. Հ. Վ. ԱՐՄԱՇՈՒ

1886 Յունիս 10

Ի Ս. Վանս յԱրմաշ

ՆՈՐԱ ՎԷՊ

Նորավէպը գոր կը հրատարակենք այսօր, մեր էքստրա-գրագիւտաց միոյն գրչի արտագրութիւնն է :

Երբ գրագիտութեան մէջ երկուստարդ կըսենք ստորագծելով ու չեղտելով այդ բառը, պատճառն այն է որ կը հաւատանք թէ գրականութիւնը իւր մտաց արտայայտութեան յի գիտութիւն, ենթակայ է փոփոխման, բարեփոխման, և զայս իրագործել նոր մտաց, նոր գրագիւտաց յատուկ է. ահաւասիկ այս պատճառով կ'ըսէինք թէ էքստրա-գրագիւտ մ'է որ կը գրէ մեր այս նորավէպը, նոր իւր ձեւին մէջ :

Այդ փոփոխութիւնն ոչ ինչ կայ որ բաղխէ ընթերցողին մտաց, բորբոքէ երեւակայութիւնը, բարոյական ուսումնասիրութիւն մ'է, քննադատութիւն մ'է բարուց, ներկայումս պատմութեան ձեւին տակ, այն էրդ ինչ հետեւողութիւն է, որ այժմ համակ դադրիական-գրագիտութեան հրապոյրն է, ոգին է :

Ճշմարտութիւն և բանաստեղծութիւն (Verité et Poesie) այս է նշանաբանն արդի գրագիտութեան և և հետեւեալ Նորավէպն այդ նշանաբանին մարմնացումն է :

« ԻՆՉ ՊԱՏՄԵՅ ԳՐԻԳՈՐ »

Յաջող օր մ'ալ արդէն գլորեր էր Լեւոնի համար, իւր գրասենեկի դռնէն ներս մտնող անձն յաճախորդ մ'էր չէր

եղած նոյն օր, այլ անժպիտ կալուածա-
տէր՝ որ սահանջել կուգար վարձքն իւր
սենեկին, որոյ գումարն մէկ ամսական
չ'էր ներկայեր միայն: Այդ գրասենեակն
Թ. խանի մէջ թիւ 8, հասցանքն խու-
ցէն երկու դուռ վեր նոյն հարկին ծորակին
հանդէպ կը գտնուէր. կարգաւորութիւն
եւ մաքրութիւն այն առաջին յատկանիշն
էին, որք այդ գրասենեակէն ներս մտնողի
մը ուշը կը գրաւէին: Կոկ կահուորում
մը՝ բաղկացեալ երկու աթոռներէ, քա-
նաքէկ մը եւ այն վորքը պիտոյնէրէ՝ որք
անհրաժեշտ են վաճառականին համար, կը
կազմէր սենեկին բոլոր զարդն. սենեկին
խորը կանանչ վարագոյրէ մը (որ իբր
դուռ կը ծառայէր) ներս կը բացուէր
համեստ ընդարձակութեամբ օրաս մը ուր
մթերեալ կային քանակութեամբ նոյնքան
համեստ կաշիներ: Սակայն Լեւոնի կար-
գաստութիւնն այնքան կը վարձատրուէր
որքան իւր ժրջանութիւնն. օրերը կը
սահէին, բայց կաշիէ հակերն անշարժ կը
մնային իւրեանց տեղերն, « առ ուտուր
չկար » եւ այս անգամ ստուգիւ:

Սակայն գործը գործ է, եւ Լեւոն
կը շահէր դուռնար մը որ չ'էր բաւեր իւր
առտնին ծախուց իսկ, ծախք՝ որ անհա-
մեմատ կերպիւ աւելցած էր յորմէ հետէ,
որ ամուսնացած էր. այն տուրքն զոր վճա-
րած էր առ Հիմէն իբր մաքսապետի, ա-
մուրիութենէն ամուսնութեան սահմանն
անցած միջոցին, իւր խարխուլ պիւտճէն
յեղափոխած էր: Արդ՝ այսպիսի պայման-
ներու մէջ դժուար չ'էր բացատրել թէ
ինչո՞ւ Լեւոն իւր սենեկին վեց ամսական
վարձքն անվճար թողած էր. բայց բա-
ցատրութիւններն խօսք հասկցող մարդոց
համար են, եւ Գասպար աղա ատոնցմէ
չէր. աղա՛ քան զհրէայ վաճառու, որ նոյն
ձմեռ միայն փոխած էր իւր թայինի փալ-
թոն՝ որոյ քառորդ յօբելեանը կը մօտե-
նանք կ'ըսուէր՝ կոշտ որպէս այն հինա-
ւուրց անձինք որք չունին բնածիր վե-
հանձն ողի, Լեւոնի ամեն բացատրու-
թեանց դէմ պատասխանեց թէ « գրա-
բաճառ չ'էր հասկնար »: Երկար խօսակ-
ցեցան եւ Գասպար աղա սպառնացաւ:

Երեկոյն տուն վերադարձի պահուն
Լեւոն իւր նախկին դպրոցակցաց միոյն՝
Գրիգորի հանդիպեցաւ որ իրաւագիտու-
թեան վկայականն քանի մը ամսէ ի վեր
առած էր. զո՞վ կրնար դանել Գրիգորէն
աւելի յարմար իւր սիրտն բանալու հա-
մար: — Նախ, երանի կարդալով սկսաւ
այն օրերուն լրաց՝ զորս անցուցած էին
Շահնազարեանի հարկին տակ, անցեալէն
յետոյ ներկային եկաւ կարգն եւ Լեւոն
նկարագրեց զայն իւր մասին այսպէս:

— Հրապարակիւ տաղնապալից է
եւ բոլորովին անշարժութեան դատա-
պարտուած, գիտեմ թէ քու հօգեբը մի-
այն կը հետաքրքրեն զքեզ եւ առեւտուր,
տաղնապ քեզ կարեւոր չ'են, սակայն
հարկ է որ դիմեմ քու խորհրդոցդ անոնց-
մով լուսաւորուելու համար եւ առ այս
պէտք է որ յայտնեմ կացութիւնս:

— Ամենայն հաճութեամբ մտիկ կը-
նեմ պատասխանեց Գրիգոր:

— Ամուսնացայ, գիտես, ծախքերս

աւելցան, կրնաս գուշակել, առեւտուրն
նուազեցաւ, դժուար չ'է հետեւեցնել թէ
նիւթականս նախանձելի դրոյ մէջ չ'է
որով վեց ամսական վարձք, 42 Օսմ. ոս-
կի չ'եմ կրցած վճարել կալուածատիրոջս՝
որ այս առաւօտ սպառնացաւ ապրանքս
գրաւի նիւթակել եւ զիս ալ բանտարկել
տալ, եթէ մինչ փետրվարի վերջ չը հա-
տուցանեմ պարտքս:

— Գասպար աղան չէ՞՞ այդ կալուա-
ծատէրն, հարցուց Գրիգոր: — Թո՛ղ այդ-
պիսի բան մը փորձէ եւ ես պայմանա-
ժամէն աւելի երկու տարի եւս ձրի նըս-
տեցնել տամ այդ գրասենեկիդ մէջ:

Պայմանագրին վրայ զանազան տեղե-
կութիւններ ուղեց Լեւոնէն եւ դատա-
վարական ու օրինական բացատրութիւն-
ներ տուաւ անոր նկատմամբ:

Գրիգոր ու Լեւոն բաժնուեցան ի-
րարմէ. սոյն վերջինն Աղա համար. փո-
ղոց թիւ. . . տունն մտաւ, Բերա կը
բնակէր:

* * *

Եթէ մեղրալուսնոց չըջան փոքր չա-
վաղանցութեամբ չորս ամիս ենթադրենք՝
Լեւոնի եւ Արտէմի. — Այս էր անունն
իւր ամուսնոյն. — Մեղրալուսին իւր
երրորդ քառորդին մէջն էր ըսենք տիե-
ղերագիտական բաղդատութիւն մը յա-
ռաջ մղած ըլլալու համար: Արտէմ ժրա-
գըլուի կին մ'եղած էր, հսկելով մեծ
հոգածութեամբ տան բարեկարգութեան
յայտնապէս՝ որ կը փայլէր մէն մի կարաս-
եաց վրայ, տան խնամքը բոլորովին ինք
ստանձնած էր յորմէ հետէ որ ամուսնացած
էր, զի Գոհար տուտու, իւր մայրն, արդէն
տարիքոտ էր, եւ յորժամ սղջիկն ալ
Արտէմ տնային գործոց վարժեցնելով ը-
սած էր յաճախ անոր « երբ տուն փեսայ
առնում » ալ բանի ձեռք չը պիտի դըպ-
ցընեմ:

(Շարունակելի)

ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆ

Այս Հինգշաբթի օր ի ներկայու-
թեան Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր
Բարձր. Աբրահամ փառայի նորածին
արու զաւկին մկրտութիւնը կատար
ուեցաւ Պէօյի կ տէրէի Եկեղեցւոյն
մէջ կնքահայրութեամբ Վսեմ: Երամ
պէյի, և ուր, այս առթիւ Քարողիչ
Արժ. Տ. Յովսէփ Ծ. Վարդապետ
Սարաճեան հանդիսաւոր Ս. Պատա-
րադ. մատոյց:

Բեկրաւիթ է ըսել թէ Ն. Բարձ-
րութեան վիճակն կ'ապարիկնի:

ՉՈՒԱՐ ՃԱՆԻՔ

Կեսարիոյ Չօմախ գիւղի Եկեղեցին
մի քանի տարի առաջ իւր հնութեան
պատճառաւ փլած ըլլալով՝ գիւղացիք —
150 տնօր Հայ-ղուրկ կը դնուէին այժմ

կրօնական պէտքերէ եւ միութարութենէ:

Ըստ խնդրոյ գիւղացւոց եւ որոշ-
մամբ Աղգ. Վարչութեան՝ Պատրիարքա-
րանի կողմէ ժապաւինեալ տումար մը
յանձնուած է հանգանակութիւն կատա-
րելու համար, որոյ արդիւնքով պիտի
կառուցուին Եկեղեցի եւ Վարժարան:

Կը խնդրուի բարեւէր աղգայիններէ
մասնակցիլ սոյն հանգանակութեան, որոյ
պէտքն ինքնին յայտնի է:

Ուստի, կը սիրենք յուսալ թէ սոյն
հրաւէր ամեն կարգի աղգայնոց կողմէ
սիրայօժար կընդունուի:

Պատրիարք յայտնել թէ Կեսարիոյ վի-
ճակին վերաբերող գիւղի մը համար մի-
այն առաջին անգամ է որ հանգանակու-
թիւն կըլլայ, մինչդեռ Կեսարացի ազնիւ
աղգայինք ամեն առթիւ մէջ չեն դադրիր
նուիրելէ իւրեանց նպաստ վասն աղգային
պիտոյից:

Այս պատճառաւ աւելի կարեւոր եւ
անհրաժեշտ է յօժարակամ մասնակցիլ յիշ-
եալ հանգանակութեան, զոր կատարելու
պաշտօնը մեզի եւ դանձապետութիւնը
Մեծ. Տօքթ. Թիրեաքեան է ֆէնտիի
յանձնուած է:

Հանգանակութեան արդիւնքն հե-
տըհետէ պիտի հրատարակենք Կիրակիօր-
եայ Հայրենիքի մէջ ի գիտութիւն եւ յա-
պահովութիւն ազնիւ Նուիրատուաց:

ՉՈՒԱՐ ՃԱՆԻՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

Կը յիշուի թէ Լոյսի եւ Պատկեր-Հայ
Կենացի Չուարճակեաց բաժնին մէջ առա-
ջին տեղ նուիրած էինք Ընտանեկանին
մեր ուխտն ջանալով տոնելի եւ զգուշի
ընելու այն օտարամուտ, իշխասակար եւ ա-
պականիչ սովորութիւններ՝ որ ընտանե-
կան հանդիսաւոր «էրը» գործով միութիւնը
եւ հայկական համեստութիւնն ու մաքուր
բարոյականը խանգարելու, խռովելու եւ
ընտանեկան կապը քայքայելու կը ծառայեն
նոյն իսկ ի բարոյական եւ ինիւթական
թշուառութիւն ընտանեաց՝ առն եւ կնոջ՝
որք սահմանուած են սիրել իրար ուրբ սի-
րով, ըլլալ միմեանց հաւատարիմ օգնական
եւ իւրեանց օրինակելի վարքովը տիպար
իւրեանց զաւակացը:

Նշանակելի տխուր եւ ցաւալի իրո-
ղութիւն մ'է որ ընտանեկան նախնի պար-
զութիւնը չէ մնացած այժմ — բացառու-
թեանց համար խօսք չունինք — եւ ասոր
պատճառն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ ա-
ջըքաւէ կոշուածն, որ Եւրոպական քա-
ղաքակրթութեան սղեղ կողմն է:

Յայտնի է թէ մենք բնաւ ընդդէմ
չենք բուն Եւրոպական կեանքի, յորում
պարզութիւն, համեստութիւն, առտնին
տնտեսութիւն կը փայլին մանաւանդ զար-
դացեալ ու բարեկիրթ դասուն մէջ:

Փախազելի է օրինակել ու գաղափարել այն բաները միայն որ օգտակար են, իսկ խորշիլ այն բաներէ՝ որ եւրոպական քաղաքակրթութեան եւ ազատութեան սգեղ կողմերն են՝ վնասակար ըստ ամենայնի, ապականարար եւ կործանարար :

Ի՞նչ քաղցր եւ հաճելի բան է երբ այլը վստահ է իւր կնոջ վրայ, չնախանձիր, կասկած չունի անոր հաւատարմութեանը վրայ, դո՞ն է անոր բաւականաւորութենէն, եւ ուրախ ու զուարթ է երբ օրուան աշխատութենէ՝ դառնութենէ եւ սրտամաշ հոգերէ տուն դառնայ, ուր կը գտնէ իւր մխիթարութիւնը՝ կինը՝ որ իր նեցուկը՝ ցաւոց եւ ուրախութեան անբաժան ընկերն ու օգնականն է : Կը համարուէ զայն եւ իւր սիրուն գանձերը, եւ ահա երջանիկ է երբ տեսնէ զանոնք զուարթ, առողջ եւ կայտառ :

Նոյնպէս, վստահ է կինը իւր առն վրայ, չնախանձիր, չկասկածիր հաւատարմութենէն, դո՞ն է անոր նուիրած խնամքներէն եւ բերածներէ : չուզէր որ ունայն աւելորդ եւ կամ իր կարողութեանէ աւելի ծախքեր ընէ, կը մեղքնայ, եւ ամբողջ իր աշխատութիւնը կը նուիրէ ամուսնոյն երջանկութեանն եւ զաւակաց բարօրութեանն ու բարեկրթութեանը, եւ կատարեալ երջանկութիւն կը վայելէ՝ երբ ամուսինն ուրախ, զուարթ եւ քաջառողջ վերադառնայ :

Բայց թշուառութիւն է, տանջանք է եւ տանջանքէ աւելի՝ դժոյգ է, եթէ այր եւ կին սոյն պայմանաց հակառակ ամուսիններ ըլլան : սէրը վայլի իւր բացակայութեամբ : նախանձոտ՝ կասկածոտ եւ անվստահ կ'ըլլան իրարու : կինը զրգոն լինի եւ այլը ծոյլ ու մերկ կինը պահանջող ըլլայ զրամոծիտ տալուն համար եւ այլը ձանձրանայ կնոջ անվերջանալի գանգատներէ ու պահանջներէ :

Ի հնումն զրամոծիտ չկար, աւագը՝ քանկա չկար, մօրս չկար, սուսբէ չկար, դժգոհելու եւ գանգատանաց առարկաներ չկային, վասն զի կինը ամբողջաբար, պարկեշտ, համեստ, խնայող եւ մէկ խօսքով՝ բարոյական անձնաւորութիւն էր : այլը անտեսադէտ, բանը գործը գիտող, հաւատարիմ եւ խնամող էր, միեւնոյն գերդաստանի վերաբերող բազմաթիւ անգամներ մէկ ստան մէջ կը բնակէին : մէկ սեղանի վրայ կը ճաշէին, ծախքը բաժնուած էր ամենուն վրայ հաւասարապէս եւ ուրախ ու երջանիկ կ'ապրէին :

Արու զաւակը իւր հօր տան մէջ կը բնակէր, եւ աղջկին դուրս կ'ելնէր երբ ամուսնանար :

Արու զաւակն ամուսնանալէ յետոյ՝ հանդէպ իւր ծնողաց չէր գաղեր կատարելէ իւր պարտականութիւն, եւ աղջկին պարտաւոր էր մնալ իւր կեսրոջ տունը, ուր սկստի կազմէր ընտանիք : գրեթէ անծանօթ էր ամուսնաթողութեան գաղափարը : բայց այսօր հազուադէպ է որ աղջիկ մը յետ ամուսնանալու՝ կենաց իւր կեսրոջ քովը եւ կամ երկու ամուսնացեալ եղբարք բնակին ի մի տան :

Նոյնպէս, հազուադէպ է որ զաւա-

կըն յետ ամուսնութեան՝ խնամէ իւր ծնողք : եթէ իւր օգնութեանը կը կարօտին, զի կինը կը բաժնուի իւր ամուսնոյն հայրենի բնակարանէն եւ կերթայ իւր մօր տունը, ուր աւելի ծախք ընեալը պարտաւորի ամուսինն :

Վերջապէս, ինչպէս կ'երեւայ, մենք մեր ընտանեկան կենաց բարեորման համար Եւրոպայէն փոխ առնելու հարկի մէջ չենք գտնուիր, եթէ ուշադրութիւն դարձնենք անցեալին վրայ, ուր խոտելի բան կամ բնաւ պիտի չգտնենք եւ կամ գրեթէ խիստ քիչ բան, եւ այն ալ միայն կնոջ միճակին վերաբերեալ պարագայից մէջ, որովհետեւ յայնժամ ըստ արժանեոյն չէր գնահատուած կնոջ պաշտօնն ու կոչումը :

Արդ, մեր այս համառօտ տեսութիւն կրնայ նախաբանը համարուիլ կիրականօրեայ Հայրենիքի Զուարճակաց բաժնին մէջ մեր դրուածոցը՝ որոց նախադրեալ պիտի ըլլայ հարուածել զեղծումը, մոլութիւնը, վնասակար սովորութիւններ եւ ապականութիւններ՝ որ մեր ընկերային եւ ընտանեկան կենաց հիմը կը քանդեն :

Մէկ խօսքով՝ այս սխեմկաց մէջ միշտ պիտի երեւին օգտակար եւ բարոյական դրուածներ՝ զուարճալի եւ հրահանգիչ ոճով :

Ուրիշ տեսակ բաներ պէտք չէ որ սղասեն կիրականօրեայ Հայրենիքէ :

Յառաջիկայ թուով կ'սկսինք մեր ընտանեկան յօդուածներու հրատարակումը :

ԱՍԿԷ ԱՆԿԷ

Բարեկամ, ինչո՞ւ սա էպ խոյ խղ-դէպ առաջդ կը խոհարհեցնեմ :

— Զի՞ւ կը վարժեցնեմ՝ ամեն բանի մէջ այդ՝ ըսելու, որ ժողովարան կիւ անցուկ դրամն է :

* * *

Պ. Պարտաւոր, սա մեր հաշիւը մտքով իր :

— Քիչ մը համարէ :

— Արդէն շատ համարեցի, ա՛լ հերթք է :

— Ի՞նչ կ'ըլլաս կոր, ուրիշներու պէս պարտքս չեմ ուրանար կոր ա :

* * *

Փորձառու մարդիկ ի՞նչու սիրահարութեամբ ամուսնութեան դէմ կը խօսին :

— Որովհետեւ սիրահարութեամբ ամուսնութիւնը ընդհանրապէս աղետաբեր կը դառնայ, իսկ երջանկութիւնը հազուադէպ է :

ԿՆԱՅԻՆ ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԵՐ

Մ'ըներ բան տնօրէն, կը կըտնաս Երկնայորէն :

Փոյգ չի կիշտացած տեղը անօթութիւնդ պէ՛լի մ'ըներ :

Երբ ծակ ծակ կըլլայ, օր մը ծակ ծակ կըլլայ :

Ի՞նչ կ'ընեմ ըրէ, խղճմանքը ձեռքէ մի՛ թողուր :

Մնուշ լեզուն օճը ծակէն կը հանէ :

Ինկած մարդու թէքմէ գարնողը օր մը ինք ալ անանկ թէքմէ ի մը կուգայ, որ վուրկէ գալը վուր էրթալը չի կիտնար :

Մենք կեր, մենք մի՛ խօրաթէր :

Աստուած ուշ կը հանէ ամա, աղւոր կը հանէ :

Մարդ կայ հաղար կ'աժէ, հաղար կայ որ մէկ չաժեր :

Տէ՛ր, չի տանիս մարդու ահը սիրտէն, ամօթը էրեսէն :

Հոգի վառողին հոգին ալ կը վառուի :

ՀԱՎԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոյնպէս՝ կան մարդիկ որ աղքատութեան վրայ արգահատանք կը յայտնեն, բայց աղքատին կը զրանան իրենց սեղանի ֆլորանթին անգամ :

Կան որ անկեղծութիւնը ուրիշի չեն տար : բայց նոյն բան իրենց գործոց մէջ տալ կը վայլի բացակայութեամբ :

Կան որ կը սիրեն մեկենաս կոչուիլ, բայց չ'առ դո՞ն կ'ըլլան եթէ խիկարը ձրի կարդան բարեկամ փոխ առնելով :

Կան որ առատաձեռնութիւնը իրենց սեփականութիւնը կը համարին, բայց երբ ազգ օգուտ նպատակի համար դիմում ըլլայ իրենց բերանին կը բանան դիտողութիւններու և խժբժանոց համար :

Կան որ դժբաղդութեան վրայ կ'զգածուին, բայց անկեալին կից մը տալու մէջ կարծես հաճոյք կ'զգան և խիստ զո՞հ կ'ըլլան եթէ անոր սիրտը ծակեն :

Կան որ բարութիւն միայն կը վարդապետեն, բայց իրենք իրենց գործոց ու վարմանց մէջ չարութեան անձնաւորութիւն են :

Կան որ ճշմարտախօսութեան առաքելներ են, բայց ճշմարտութիւնը կ'ատեն, երբ մարդ իրենց գործոցն ու վարմանքը վրայօք խօսի :

Կան որ այլոց վրայ դատաւարան ընելէ շատ կ'ախորժին, բայց երբ մէկն իրաւամբ դատաւարան ընէ իրենց վրայ, կրակ կը կտրին :

Վերջապէս՝ որ մէկը թուենք :

Մտկայն մեր գիտողութիւնը այն է թէ մարդիկ կը խօսին այն բանը՝

զոր իրենք չեն ընկեր և կ'ընեն այն
զոր ուրիշի վրայ պակասութիւն կը
նկատեն :

Մ. Գ.

« Ո Ր Չ Ա Փ Կ Ա Ր Դ Ա Յ Ո Ղ ,
Ա Յ Ն Չ Ա Փ Հ Ա Ս Կ Յ Ո Ղ »

Ուն-Գարանի կաթնափառներ.
րէն թօտօրի տնտեսով Տրապիզոնցի
վարպետը քիչ շատ հասարակ ըն-
թերցումէ տեղեակ լինելուն՝ երբեմն
գիշերները ութը տասը վարպետներ
գլուխը հաւաքուած՝ Անաթոլի տնտես
յունատառ տյլ իրքարարառութե-
րը կը կարգար : Անցեալ գիշեր
ալ նոյնպէս Անաթոլի յաղիրը կը
կարդացուէր վերոյիշեալ Խաչնէական
գիւղական մէջ . զոր թօտօրի տային
իր քաղքին յատուկ արտասանու-
թեամբ և շեշտերովը կը կարգար
այսպէս :

« Մահի հալի ուրուսինին հիքինճի
կունի սապալալըն տէտէ աղած սանչա-
ղունտա Խնօղի գասապասինտա չիտէթ-
լիւնէ զօրինճա բիր հարաքէթի արդի վու-
գուֆ բուլիշ իսէ տէ՝ բիր քիւնա սա-
գաթլիք զուհու իթմէմիշ տուր » :

— Թախու Նիկօլաքի , հաճապա
բարուրուն թէքէյլէզու մու բօգուլ-
տի տէրուուն , բօյլէ սագաթլիք նա-
սին օ միշ :

— Քիմ բիւուր գարտաշուգ ,
բէլքում գարաեա հօթուրթմուշար :

— Հօյլէ եա՝ տէտէ աղաճունուն
աչուղունտա օլմալի , աճապա բիդիմ
էմէթուրէրտէն բիր քիմնէ վա՞ր մը
իմուշ իշինտէ :

— Թախու Նէ՞ տըրիտանուրսու-
նուղ , բարօր ներտէ բիդ նէրտէ ,
Տէտէ աղաճունտա հարաքէթի ար-
դի օլմիշ :

— Բու արաքէտիտի Նէ՞րտէն
քէլմուշ , աճապա ֆարէլէրու մու
գօլալամուշ :

— Քիմ բիւուր գարտաշուգ :

— Թախու սէօղիւնիւզի նիշին
հուղատուրունը , լախուուտու էթ-
մէք բիլմէգսէնուղ՝ սէսունուզու քէս .
մէլուսունուղ , քաթալափա՞նիս . քա-
ղէթանուն թիլունտէն աննամագ ի-
չուն տահա չօգ բագիր սահանլոր
եարմալուսուն , աննատուն մու :

— Է՛ քայմէնի Սօբա , սէսի քէ-
սուր թիւնէյլում :

« Իթալիա գուճանեասունուն բիր
բարօրցուլա դալայի սուլթանլէ կիթմէք
ուղրէ . . . »

— Չաթալ սախալուն բարուրու
օլմալու , խային օղլինին թէքէրլէք-
լէրու չօգ եալուղ գաչար , հաչան
մէլմէքէթտէն Անաստասի իլէ քէլ-
տուք՝ եօնուղար ուլա եարիշա չըգ-
տուղ , թօլիսինիտա արտուսունղա
բըրաղ տուք , քէչսուք կէլտուք :

— Թախու Նէ՞ սէօյլէնիօրսու-
նուղ , կագէթանլին սօղիւնիւ նիշին
պաթալ էաէյօրսունուղ , սուս օլուն
տիւնէյլում :

« Աթինատա մէլլիսի մէպուսանի արդ
օլունան գանուն լայիլարինի քեամէլէն
թաստիքէ տէվամ իթմէքտէ տուր » :

— Եաղմա եօգ . օ գանօն բի-
դիմ Սօթիրաքինին թամպուրասունա
գարշու չըգուշամաղ , օ քեամիլ ա-
տամ՝ քիմ իսէ՝ քէլսուն բագալում
եարիշա չիդարտալում :

— Հագ կին վար . հէօյլէ տիր
եա՝ . թամբուրա չալմագ թիրապի
գօնլոյա վէրիլիշ տուր :

— Պաչկա Նէ՞ հալափալ վար ,
թօտօրի տայի :

« Բօթիտէն ալունան հապէրլէրէ
կօրէ . . . »

— Օրասինի քէչմէլուսուն թօ-
տօրի տայու :

— Օ ֆօթինի բիդ քիլմէզուք .
եէմէնուտէն հապէրուն վա՞ր մու :

— Թախու բօթի թէթուղու մէլ-
մէլմէքէթտուր :

— Աճապա պիդիմ հուստա
ֆօթի իշուն՝ մու եաղմուշ . տման տայի
հօգու , հօգու արինէյլում :

— « Բեր վաղըթտան բէրու շէհրի-
միդտէ իճրա օլունան պիր խըրսըղ տու-
ղաղը հիքեայէ իտէյօրար » :

— Ա՛խ օ քեօղէրի չըքասու խու-
յունլար . հօ խըրսուղար խըրսուղար .
կէչէն կունտէ . . . բիդիմ իանա
քէլմէյէ չապալամուշար :

— Պաչկա Նէ՞ վար պաքալում :

— Արթուր իլանլար քէլտու ,
բու « գչամլըգ բու գասար էլվէրուր
բունլարուն եարըն . քօնի գօմէլոյա
սօյլէրսունուղ . ագչամիսի թօթլանու-
րուգ տահա հօգուրուգ » :

Այս որոշումէն եաքը սագերնին
զարնելով սկսան պարել :

(Կայծառ)

Ճ Ե Հ Ե Ձ

(Երանանդանիան Կէս Ընդ 1)

— Քա սա ի՞նչ պիշիմ պտն է ,
բասա Արման տուտուն , ձեռքը չա-
պիկ մը բունած , կարծ ու կճատ
թեւերով տաքընջ տէլմէ ապան չըլ-
մանիր նէ՝ ինչ կուղէք նէ տն ըսէք
ինծի , քա վա՛յ պանա չօ՞ք չէ՛յ ,
մասխաւկուլիւն պան :

— Շապիկ է : Ալման տուտու ,
տէքօլտէ չապիկ է , հիւնկու մօտա-
յին չապիկները իշտէ առ պիշիմ են ,
չես տեսիր նէ՝ տեսիր :

— Շապիկ է , էյ մաս օր խըն-
տալըս կուղայ , քա հոգի քուրուկ ,
չէն ամշար աճապա ասանկ առակ
էօրնէկ պիշիմ պանը չապիկ տէյի
կունակին կանցունեն կը պալտին նէ :

— Ձգէ՛ վար տա ձեռքէդ , գու-
չեց Պիստոս հանըմ , Արման տու-
տուն երեսն ի վեր , որ վախնալուն

նստած տեղէն թիգ մը վեր ցատկեց ,
քեզի՞ կուտան կոր , քեզի հագիր
կրսեն կոր քի չես հանիր կոր , հա՞ .
պանի մահանայ կրտալդ է պակաս
թէ վիէյիտ , տուն քու կունակիդ չա-
պիկը նայէ՛ որ , սոխախները խաղ
ծախող կնկան չապիկէն այիրտ չըլ-
լար . զոռովէն մարդուն պերանր կը
պանան . սնտուկին մէջի եղածները
ձեղի կը ցուցնեն նէ , ի՞նչ գաննը կը-
նէք , աճապա ձեզի տնանկ կուղայ
քի , անոնց պիշիմի եախօտ պիշիմ
սիգ ըլլալը ձենէ հասկնալու մերաք
ունենալուն համօր է :

— Էյ , ճանրմ , ալյօր եաքը
առ չապիկին տալման պիտի քչուի ,
բասա թէկզի տուտուն անդիէն ,
թոյ տրվէք օր ամեն մարդ խելքը
կըլթար կօրծը տեսնայ , տահա աչ-
խարքին պանը կայ նայուելիք :

— Սանքիմ թեկզի տուտուն
բասալ բէք հալար է , օրը օհարաակ
եղաւ , տահա մենք ձերմակներուն
հետ ենք . թեկզի տուտու , սա պօխ-
ճան քակէ նայինք մէջինները ի՞նչ են :

— Սապըն ըրէք քիչ մը , ամե-
նական պանը սրայով , առաջ սա
քուրջու քուրջները նայինք ի՞նչ
են , էյ սողրուր իշտէ պո՛ւ մաս-
կառալըղը պէօյլիկի . քա հոգի ,
ի՞նչ տէյի ամա ասանկ չըպիտու
պաները սրիւր սրիւր ճէհէզին տնու-
կը կը կոխեն . քա թաղիկ հանըմ ,
ի՞նչ խըրար ըլլայ նէ՝ քու խելք-
առանկ պաներուն կառիկէ , ի՞նչ են
առ ձերմակ քուրջին կառները :

— Թեկզի տուտու , գաննըս ա-
սանք վըլացողակի պէս պաներ մը
ըլլալու են ամա , չիտակը քուրուկ ,
հիւնկու պաներուն քիչ մը խելք
հալցները գիծար է , զէրէ օր նոր
իճատ նոր կը հանեն , չի հանին չի
կատարին հանելու , ես իմ կարծը
խելքովս վըլացողակի պէնգէթմիշ ը-
րի ամա , կէցիր մէյիլ Պիստոս հա-
նըմին հարցունեմ :

— Հարցնելու համար պերանդ-
մի հոգնեցներ , թաղիկ տուտու ,
բասա Պիստոս հանըմը կրակ կարած ,
կեցիք ըսեմ առ քուրջու քուրուջ-
ներուն ի՞նչ ըլլալը , բարակ քէթէն
թաշկինակներ են վրանին անէվա-
թօ մարդալը , մեռաքէն աղատե-
ցա՞ք հիմակ , տուէք անանկ է նէ
սըվոնք ասան , հէրլէք էօրսէլմիշ
ըրիք :

— Թաշկինակ ըսելով մէնտիլ
ըսել կուղես , ըսաւ կնքամայր հա-
նըմին մամը սենեկին մէկ անկիւնէն
և ծոցէն կապուտ մեծկակ թաշկի-
նակ մը հանելով յարեց . առջի մէն-
տիլներին մէնտիլ օր , մէկ ծարէն
պաշլայէ մէջը խնչելու , անճախ 5
օրէն մէկալ ծայրը կը հասնիս :

— Մենք մեր մէնտիլներուն
համար աղէկ , ծերիկներուն համար
կէչ է չենք ըսեր կոր քի առ խօսկը
կընես , հէմ ինծի նայէ մենձ կնքա-
մար տուտու , թէք ըրէ՛ տա ծառքի

եաղընդիւմ ծոցդ տիր, զէրէ հոռէն սիրտս խառնուիլ պաշտպեց:

Սենեկին մէջ գտնուողները ըստ կրօնական բարձրագոյն խնդրի, որուն վերջը դժուարաւ պիտի դարձնէին քամայր հանձնը սնտուկէն փութով ուրիշ ծրար մը չի հաներ և մէջինները խոստ չպարզէր:

— Կեցիք նայի՛նք սա տեղէն բէք ծանրը կը վերնայ կոր ամա, աճապա ինչ է:

— Մանթո՛ւ է, մայրիկ, ըստ կնքամօր աղջիկը, ամա խառնիքէն վարեանց տեսակէն է. էկուր տես որ էթրաֆի կիւրիւռն ալ պարեմ չնորքով պան մի չէ, շիտակը տանոր հարսի վայրում պան չէ. ես հարս ըլլամ, ասանկ պայաղի մանթո մը, չէ մինակ չի հագնել. հագուստ է տէյի սնտուկիս քովը պիլէ չեմ տանիր:

— Հապա պարիթ պիլիմը չէ՛ք ըսեր, շիտակը ինտոր ալ կընեն շաշ միջ կըլլամ: հիմաճուկ սըվիկա պէս պէլի պան է քի մօրը հարսնութեան մանթոն է, աղջիկանը սնտուկը գըրեր են. իշտէ չա՛ք հաւատարմէ՛ տիկնայի մը նայեցէք էթրաֆի կիւրիւռը պիլէ տեղներ է:

— Քա իրա՛ւ տեղներ է, ըստ Արման տուտուն, շիտակը ես ասանկ պաներէն չօխլուս չեմ հասկնար ամա, տալոյն հարսերը կան, շատ վախթ հագուած սքուած մեղի կուգան. տօղրուսը վրանին կը նայիմ ի պրէնմիջ կըլլամ, մանթո տըր տէմէյէ տէ եագըլըր, չիյտեմ ա-

մեն մէկը քանիական օսկիի առնը. լաճ պաներ են գիւնացէն, աս տանոց քովը մանթո տէյիլ, խընխա պիլէ չէ. տեղը դրէք տտիկա պաշխա պօխմա մը հանեցէք:

(Շարունակէ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Ազգ. Ժողովոյ այս Ուրբաթ տուր նստին արդիւնքը եղաւ Մայր Դիւանի ընտրութիւն: Մեծ. Տեար. Բ. Մէրեթմ-Գուրի էֆ. Ա. Ատենապետ, Գ. Ղալարտեան էֆ. Բ. Ատենապետ, Բ. Թորոսեան էֆ. Գ. Ատենապետ և Մ. Մէլիքեան էֆ. Ա. Ատենապետ, Ս. Տոմատեան էֆ. Բ. Ատենապետ և Ա. Թնկրեան էֆ. Գ. Ատենապետ ընտրուեցան:

Յաջորդ նիստը պիտի գումարի 8 օրէն:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Յառաջիկայ թուով պիտի հրատարակենք խիստ հետաքրքրաշարժ յօդուած մը, յորում յայտնի պիտի երևի աշխարհին «Բնական քարոզչաց ուսանող» ամսականին ինքըրոյ մ'առթիւ:

— 409 —

իրեն ամուսնանալ, յետոյ դեռատի աղջկանց յատուկ քամահայրով մը՝ պարոն տը Վիլըթանէօղը նախամեծար համարած է, արդէ եթէ պարոն տը Վիլըթանէօղ հրաժարի զայն կնութեան առնուլ՝ վստահեմ թէ օրիորդն հօրաքեռորդին կառնու, իւր մանկութեան բարեկամն և երջանիկ կը լինի իւր կենաց մէջ:

— Բայց որդիս, որդիս:

Միթէ բան մը չ'է՞ ձեզ համար, եթէ ձեր երախտագիտութիւն ապացուցանէք անոր որ Վիլըթէ հինգ տարիէ հետէ ոչ իրր աշակերտ այլ իրր որդի կը խնամէ:

— Հիմա ալ դուք մտիկ ըրէք: Պարոն տը Վիլըթանէօղի ամուսնութիւնն խղել իմ կապակցութիւնս ակամայ ամբապնդել է. և չարունակել է այն անարդ տուր և առը զոր դատապարտեցիր և ուրկէ կը սոսկամ յորմէ հետէ՝ որդիս դառած եմ, Տարօրինակ կը թուի այս ձեզ, այնպէս չ'է: Պիտի ըսէք ինձ այլ ևս թէ կը ստեմ, եւ սակայն ճշմարտութիւնը կըսեմ: կը տեսնէք երբ պարոն տը Վիլըթանէօղի կամ մի ուրիշի հետ կենակցելու վրայ կը մտածեմ՝ վեր 'ի վայր կը յուղուիմ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԻՆԵԱՆ ՄԻՋՐԱՆ ԻՑԵՆՏԻ

ԹԻԻՃՃԱՐ ԵԱԶԸՃԸՍԸ

Սոյն գործ որ թէ Հայատառ և թէ Թրքատառ է կը պարունակէ առեւտրական այլ և այլ մուրհակներ, պայմանագրեր, աղբարագրեր, նամակներ և ի վերջոյ բառատետար մը ուր ամբողջ գործոյն մէջ գտնուած բառերուն իմաստներն թէ Հայերէն և թէ Գաղղիարէն բացատրուած են, Գին 5 զրշ:

Յ. Թ. ՉԱՍԽԸՇԵԱՆ

ՆՈՐՈԳԻՉ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻԻԹՈՑ ԵՒ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

Այաճա Համամ քիւ 16

ՃԻՂԳ ՍԱՊՕՆՃՈՒ ԽԱՆԻ ԴԷՄԸ

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը նորոգուին եւ կը շինուին ու կը մաքրուին ամեն տեսակ կարասիք, ինչպէս են կաղի եւ իւղի լանս պաներ, մահճակալ, աշտանակ եւ զինգոյէ, թիթեղէ եւ պլինձէ ամեն տեսակ անօթ:

Վաճառատան մէջ կը ծախուին Եւրոպական զանազան տեսակ կաղի եւ իւղի լանսպաներ, պարզ եւ ընտիր, խիստ արժան: Յաճախորդաց զիւրութիւն տալու համար Օ/Օին 5-10 մինչեւ իսկ 18 զեղչ կ'ըլլայ:

— 412 —

մէջ հաստատ մնաք՝ ձեր որդին կը տեսնէք

— Երկնային ցնծութիւն:

Միշէլի կըսեմ որ ատենօք իւր մայրն ճանչցած է, և: . .

Ծերունուն խօսքը ընդհատուեցաւ գալտտեամբն եղբայր Ռուսէլի որ տխուր և մտահոգ աշխարհանոց մտաւ:

Տիկին տը Մուլաք ուժղնակի իւր գիմայ գողն վար ըրաւ, և Հայր Լուսնսիէն ցած ձայնիւ ըսաւ:

— Երբ ամուսնութեան խղման ապահով ըլլամ, Միշէլը կը տեսնէք: Ես կը գրեմ ձեզ ուր գրեմ:

— Վաղն առաւօտ տունս եկէք, — պատասխանեց խառնակեաց կինը աղդու և ցած ձայնիւ, — Այս ամուսնութեան խղման ապացոյցը պիտի ցոյց տամ ձեզ:

— Ինչ ապահովութիւն ունիք: Ինչ միջոցաւ կը յուսաք: . .

— Դեռ բան մը չ'եմ գիտեր, բայց կըսեմ ձեզ թէ այդ ամուսնութիւնն պիտի խղուի, և ես որդիս պիտի տեսնեմ: . . Ո՛հ չնորհակալ եմ, չնորհակալ եմ:

Տիկին տը Մուլաք, 'ի չնորհա տիրած

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

ՍԱՀԱԿ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԵՍ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՆԻ ՄԵԾՈՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Սաղրը խան թիւ 1. 3. 5. 7. 9.

Այցեղատոմսք, Հարսանեկան հրաւիրագիրք, Նամակք, Պահարանք, Մահազգք, Ծանուցումք, Թատրոնական աղբեր, Վաճառականական նմայք (Ֆաթուռա), Փոխանակագիրք (Գամպիալ), լիկարալի թուղթի կողքեր գունաւոր և ոսկեզօծեալ բազմաթիւ տեսակներ և այլ ամեն տեսակ գրեանք կը տպագրուին, Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Իտալերէն և Հրէերէն լեզուներով:

Սոյն տպարանը և վիմագրատունը այսօր նմանօրինակ հաստատութեան մը հետ մրցելու վիճակի մը հասած է, ըստ որում օտար լեզուաց տառերը իւր ամեն տեսակներով Եւրոպայէն բերել տուած է, ծաղկաղիր և չքաղիր տեսակներէն զատ՝ թատրոնաց աղգարարութեան համար ուղղուած չափով փայտեայ մեծ տառեր ալ կան և չորս արագատիպներու միջոցաւ յանձնարարութիւնք վուրթով և ամենայն ճշգրտութեամբ կը կատարուին:

Մարգարեանի տպարանն ալ միացած է վերոյիշեալ տպարանին հետ:

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱԻՈՐ ԵՆ

ԱՐՏՈՆԱՏԻՐ Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ — ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐ Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

— 440 —

Այո, այսօր ինքզինքս պարկեշտ կին կ'զգամ: Մայրութեան հետ պարկեշտութիւն եկած է վրաս:

Քաթերին չէր ստեր, մայրենի սէրը զայն յուզողութիւն բերած ըլլալու էր, ինչպէս որ անկեղծ և անձնուէր սէր մը կրցած էր ուրիշ խառնակեաց կիներ յուզողութիւն բերել: Ուստի, հակառակ այն նողկանաց՝ զոր ներշնչած էր Հայր Լուանսիէնի՝ հաւատաց և իրաւունք ունեցաւ հաւատալու նորա զղման և իւր բարի առաջադրութեանց:

— Կարելի է որ, վերակենդանանալով մայրենական սիրոյ սրբութեան մէջ՝ մտադրած լինիք ձեր անբարոյականութենէն ետ կենալ. յարեց ծերունին. — Պարոն Փուգլինէի վիշան սիրտս կը դալարէ. իւր մօրաքեռի դուստրն դժբաղդ պիտի լինի պարոն աը Վիլլիթանէօզի հետ: Նախ կարծած էր թէ ձեր իւր վրայ ունեցած ազդեցութիւնն կրնար այս ամուսնութիւնն իրել. բայց քանի որ հաստատապէս որոշած էք զգաստութեան դալ ոչ ևս ներելի է ինձ այնպիսի ծառայութիւն մը խնդրել ձեռնէ՝ որ ստիպէ ձեզ այդ մարդոյն հետ ունեցած կենակցութիւնն իր շարունակել:

— 441 —

Ոչ, ոչ, այն փափութութիւնը որ 'ի ձեզ տեղի կ'ունենայ, բարեգէտ սկզբնաւորութիւն մ'է. չեմ ուզեր ձեր բարի գիրաւորութիւններ խորտակման վտանգին ենթարկել: Ուրեմն այս աղետաբեր ամուսնութիւնն թող կատարուի:

— Բայց ինչպէս:

— Վստահեցէք ինձ և այն ամենասուսկալի զղուանաց որ այնքան երկարատեւ վարած կեանքս ամօթապարտօրէն ինձ ներշնչած է: Այժմ, էսէք, եթէ այս ամուսնութիւնն արգելում, եթէ այսպէսով ապացուցանեմ, աւագ խիստ տկար հատուցմամբ մը անշուշտ այն երախտագիտութեան զոր Պ. Փուգլինէ Սովալի նկատմամբ կը տածեմ, և որոյ Միչէլ շատ բան կը պարտի, քիչ մը յոյս պիտի տա՞ք ինձ: Աստուած իմ. համբերատար և յանձնառու պիտի ըլլամ, բայց դէթ թոյլ տուք ինձ յուսալ թէ օր մը . . .

Ձը կրցաւ աւարտել իւր խօսքն և յարտասու շարժեցաւ:

— Լաւ ուրեմն. — պատասխանեց Հայր Լուանսիէն գլխով, — եթէ այդ ամուսնութիւնն իր շարունակել, եթէ զգաստանալու որոշման